

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. IV. De actione, quæ ex dolo competit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

quoad secundam verò, ex §. de Auctoris. 27. ibi: *de Auctoris dolo exceptio emptori non objicitur; si autem accessione auctoris utitur, aequissimum visum est, eum, qui ex persona auctoris utitur accessione, pati dolum auctoris; & peraquè traditur, rei quidem coherentem exceptionem etiam emptori nocere: eam autem, qua ex delicto personæ oriatur, nocere non oportere.* Et ex his patet ad secundam partem tituli.

§. III.

In quibus rebus, & intra quod tempus, detur exceptio doli?

1286. **A**D 1. Resp. doli exceptionem competere in qualibet re, ubi ejus petitio aliqua exceptione elidi potest; ex dict. n. 1281. quando enim id, quod tale est, petitur, petitio non caret dolo, consequenter exceptione doli, tanquam adversa naturali æquitati, merito excludi potest. Ex hoc sequitur ei locum esse in *contractibus*, cum quis dolo ad contrahendum inducitur; in *testamentis*, si dolo aliquid in eis corrumpatur, scribatur, radatur, aliud substituitur ab alio, vel prudens indicium est, factæ talis perversionis; in *petitione solutionis*, cum elidi potest, exceptione soluti, transactionis, compensationis, &c. &c.

1287. Ad 2. quando quis ab altero dolo circumventus, à Deceptore convenitur ad præstandum, quod contractum, promissum, vel debitum allegatur, & petitori vult opponere dolum, id fieri posse dupliciter, vel per modum *actionis*; vel per modum *exceptionis*; de primo dicemus §. seq. de secundo autem Resp. exceptionem doli, petitionis seu actionis peremptoriam, esse de se perpetuam, seu decepto semper competere, per §. *perpetua* 9. *Instit. de Exceptionib.* ibi: *perpetue, & peremptorie sunt, qua semper agentibus obstant, & semper rem, de qua agitur, perimunt:* qualis est exceptio doli mali, & quod metus causa factum est, & pacti conventi, cum ita conve-

nerit, ne omnino pecunia petere-

tur. Si dicas: dulus oppositus per modum *actionis* finitur eo tempore, quo actio, & consequenter opposito per modum *actionis* dolo non semper competit actio; ergo etiam nec semper exceptio proposito dolo per modum exceptionis. Resp. N. conseq. cujus ratio, & discrimen sumitur ex L. *Purè* 5. §. *ult. ff. de doli mali except.* ibi: *non, sicut de dolo actio certo tempore finitur, ita etiam exceptio eodem tempore danda est: nam hac perpetuo competit: cum Actor quidem in sua potestate habeat, quando utatur suo jure: is autem, cum quo agitur, non habeat potestatem, quando conveniatur?*

§. IV.

De actione, qua ex dolo competit.

Sicut supra diximus agenti possessorio *unde vi*, spoliationem à Reo posse opponi vel mutua petitione, nimirum eam objiciendo per modum *actionis*; vel per modum *exceptionis*, ex qua modi diversitate nascitur diversus ordo cognitionum; ita etiam agenti ex contractu, v. g. per dolum ejus inito, potest opponi dulus, vel per modum *actionis*, vel per modum *exceptionis*. De hac actione ex dolo agitur L. *Hoc edicto* 1. ff. *de dolo malo*, ibi: *hoc edicto Prætor adversus varios, & dulosos, qui aliis offuerunt calliditate quadam, subvenit: ne vel illis malitia sua sit lucrosa, vel istis simplicitas damnosa.* Verba autem edicti talia sunt: *qua dolo malo facta esse dicentur, si de his rebus alia actio non erit, & justa causa esse videbitur, judicium dabo.*

Hæc actio est solum rei persecutoria ex parte Actoris, nimirum, ut per deceptorem obtenta restituatur, si in se extet; vel, si secus, rei æstimatio; est solum extraordinaria, nimirum in subsidium decepti, qui non habet actionem aliam, ut constat ex cit. L. 1. §. 1. ibi: *si de his rebus alia actio non erit; intellige ordinaria;* merito autem ait Prætor, si alia actio de his rebus

rebus non erit, *famosam* (ut dicitur cit. L. 1. §. *ait Prator.* 4.) quoniam famosa actio non temerè debuit à Pratore de-
cerni. Nam omnes actiones, quæ ex delicto descendunt (qualis est actio de dolo malo in contractu) sunt *famosæ*, nimirum, ut victus, & condemnatus infamiâ notetur, excepta actione legis Aquiliæ, quæ potius culpam, & imperitiam, quàm dolum, respicit; si tamen etiam hic dolo intervenisset, & ipsa infamaret; quibus positis:

1291. Quæstio 1. est, cui competat hæc actio ex dolo? 2. adversus quem? 3. an transeat ad hæredes deceptoris? 4. quid si plures sint, qui deceperunt? 5. an detur etiam causâ non cognitâ? 6. an adversus quemlibet? 7. quàm diu duret? 8. an etiam exceptio doli mali infamet, sicut hæc actio? Ad 1. Resp. quòd concedatur decepto, ac ejus hæredibus; cum sit rei persecutoria ex parte Actoris. Ad 2. Resp. quòd contra Deceptorem, ne ipsi fraus sua profit, & ex malitia per injuriam alteri factam lucrum habeat. Ad 3. Resp. quòd non, nisi quantum ad ipsos pervenit ex re per Antecessorem obtenta; ratio primi est, quia actio ex delicto personæ, trahens pœnam, non transit ad hæredes, L. 1. ff. de *privat. delict.* L. *unic. C. ex delict. defunct.* si tamen aliquid ex re ad ipsos pervenisset, tenerentur ratione rei. Ad 4. Resp. dari tunc contra omnes, & singulos in solidum, sic tamen, ut uno solvente totum, liberentur omnes, ne idem debitum bis solvatur.

1292. Ad 5. Resp. quòd non; cum enim sit famosa, consequenter victo inferens infamiam, ubi res, super qua Reus ex actione de dolo malo convenitur, gravis est, non debet temerè, ac sine pravia cognitione de merito causæ procedi; unde, quando in n. 1290. diximus, actionem famosam non debuisse concedi in his rebus; ex quo inferri posset, hanc actionem non esse famosam, non debet intelligi, quòd non sit famosa; sed solum, quòd Prator illam actionem de dolo malo, quæ verè famosa est, non debuerit concedere in iis rebus, nisi non sit alia actio. Ad 6. Resp. excipi eas personas, quibus ex pietate, Officio, vel reverentia obligamur, ut sunt Parentes, Patroni, &

hoc propterea, quòd hæc actio sit famosa, L. non debet 11. ff. de dolo malo, ibi: *quibusdam personis non dabitur: puta liberis, vel libertis, adversus Parentes, Patronosvè, cum sit famosa: Sed nec humili adversus eum, qui dignitate excellit, debet dari: puta plebeo adversus consularem recepta auctoritatis: vel luxurioso, atque prodigo, aut alias vili, adversus hominem vita emendationis; & ita Labeo: Quid ergo est? in horum persona dicendum est, in factum verbis temperandam actionem dandam, ut bona fidei mentio fiat.*

Ad 7. Resp. quòd olim, cum esset actio Prætoria, utili tantum anno dabatur; hodie per biennium continuuum, numerandum à die commissi doli, sive absens, sive præsens fuerit, qui conqueritur, se dolum passum esse, ut dicitur L. *optimum, fin. C. rod.* ibi: *optimum duximus, non ex eo die, quo se quisque admissum dolum didicisse commemoraverit, neque intra anni utilis tempus, sed potius ex eo die, quo adseritur commissus dolum, intra continuum biennium de dolo actionem moveri: sive abfuerit, sive præsto sit is, qui dolum se passum conqueritur.* Omnes igitur sci-
ant, neque incipiente post biennium, neque ante completum biennium capta, post biennium verò finiendæ doli actionis esse concessam licentiam. Ex hoc enim textu deducitur. 1. biennium, quo durat hæc actio, esse *continuum*; 2. non debere numerari à die, quo quis venit in notitiam commissi doli; sed à die, quo dolum commissus; consequenter hoc tempus currere etiam ignoranti; 3. non prorogari tempus à die litis contestatæ, ut, si quis post annum commissi doli litem intentaret deceptoris, ab eo die currere primùm incipiat hoc biennium. Ad 8. Resp. negativè. Nam nemo ex dolo fit infamis, nisi *condemnatus*; Actor autem, cui opponitur exceptio doli, exceptione probatâ non *condemnatur*; sed tantum Reus *absolvitur*; ergo.

